

Облікова картка НДДКР

Державний обліковий номер: 0220U101835

Державний реєстраційний номер: 0118U003363

Відкрита

Дата реєстрації: 26-02-2020

1. Етапи виконання

Номер етапу: 2

Назва етапу: Моделювально-експериментальний. Створення й апробація методики навчання української літератури учнів ліцею на засадах діяльнісного, особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів. Розроблення програми формувального експерименту. Підготовка рукописів розділів підручника і херстоматії.

Початок етапу: 01-2019

Закінчення етапу: 12-2019

Вид звітного документа: Проміжний звіт

2. Виконавець

Назва організації: Інститут педагогіки НАПН України

Код ЄДРПОУ/ІПН: 02141221

Підпорядкованість: Національна академія педагогічних наук України

Адреса: вул. Січових Стрільців, 52-д, м. Київ, Київ, 04053, Україна

Телефон: 0444813710

E-mail: nauk_org_undip@ukr.net

WWW: <http://www.undip.org.ua/>

3. Власник результатів НДДКР (продукції)

Назва організації: Інститут педагогіки НАПН України

Код ЄДРПОУ/ІПН: 02141221

Адреса: вул. Січових Стрільців, 52-д, м. Київ, Київ, 04053, Україна

Підпорядкованість: Національна академія педагогічних наук України

Телефон: 0444813710

E-mail: nauk_org_undip@ukr.net

WWW: <http://www.undip.org.ua/>

4. Джерела та напрями фінансування

Підстава для проведення робіт: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

КПКВК: 6551030

Напрямок фінансування: 2.2 - прикладні дослідження і розробки

Джерела фінансування

Джерело фінансування: 7713 - кошти держбюджету

Фактичний обсяг фінансування за звітний етап: 537.899 тис. грн.

5. Науково-технічна робота

Назва роботи (укр)

Методика компетентісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї

Назва роботи (англ)

Methodology of competence-oriented education of Ukrainian literature in a lyceum

Реферат (укр)

Основні наукові результати, досягнуті в ході проведення дослідження (2019 р.): уперше визначено поняття «предметна читацька компетентність» та представлено характеристики її складників (загальнокультурний, літературознавчий, інтерпретаційний, аксіологічний, творчо-мовленнєвий); створено та апробовано методика навчання української літератури учнів ліцею на засадах компетентісного підходу; засвідчено, що важливим чинником досягнення результативності експериментальної методики є підручник «Українська література (рівень стандарту). 10 клас» (автори – Фасоля А. М., Яценко Т. О., Уліщенко В. В. та ін.; гриф «Рекомендовано МОН України»); доведено доцільність врахування принципу діалогізму в процесі розгляду художнього тексту як тексту культури, який орієнтує на діалог у просторі культури, на діалог різних культур та особистісний діалог учнів із твором, автором та іншими читачами, сприяє розумінню міжмистецьких паралелей під час опрацювання літературного твору; виявлено методичну значущість розробленої системи різнорівневих компетентісно орієнтованих запитань і завдань репродуктивного, частково-пошукового і проблемного характеру у процесі вивчення навчального матеріалу підручника; підтверджено результативність експериментальної методики, орієнтованої на підвищення рівня сформованості ключових і предметної читацької компетентностей, зокрема розвитку в сучасних учнів інтересу до читання творів української літератури, поглиблення аналітико-інтерпретаційних умінь, осмисленого розуміння теоретико-літературних понять у процесі опрацювання художнього твору, розвиток художньо-естетичних смаків, становленню учня-читача як суб'єкта власного читацького й особистісного розвитку; подальшого розвитку набуло питання реалізації принципу контекстності в процесі вивчення творів української літератури; участь у 21 масовому науково-практичному заході різного рівня; опубліковано 1 підручник, 2 збірники наукових праць, 29 наукових публікацій із проблеми дослідження.

Реферат (англ)

The main scientific results achieved during the study (2019 year): the concept of "subject reading competence" is defined for the first time, the essential characteristics of its components (general cultural, literary, interpretative, axiological, creative-speech) are presented; the methodology of teaching Ukrainian literature of the Lyceum students on the basis of competence approach was created and tested; it is proved that an important factor in achieving the experimental effectiveness of the methodology is the textbook "Ukrainian Literature (standard). Grade 10 (A.M. Fasolya, T.O. Yatsenko, V.V. Uliszenko); the expediency of taking into account the principle of dialogism in the process of considering artistic text as a text of culture has been proved, which focuses on dialogue in the space of culture, personal dialogue of students to the work, the author, other readers promote understanding of the inter-artistic parallels during the processing of literary work; the methodological significance of the developed system of multilevel competently oriented questions, tasks of reproductive, partially search, problem character in the study of thematic blocks of program material were defined; it is confirmed the effectiveness of the experimental methodology, aimed at increasing the level of formation of key, subject reading competences, the development of interest in the reading works of Ukrainian literature in modern students, a meaningful understanding of theoretical- literary concepts in the process of developing a work of art, the becoming of the student-reader as the subject of his own reading and personal development; further development of the issue of realization of the principle of contextually in the process of studying works of Ukrainian literature; participation in 21 mass scientific and practical events of various levels; 1 textbook, 2 collections of scientific papers, 29 scientific publications on research problems were published.

Індекс УДК: 373.2.02, 373.5.016:821.161.2

Коди тематичних рубрик НТІ: 14.23.09

6. Науково-технічна продукція (НТП)

НТП 1

Назва продукції (укр): Українська література (рівень стандарту): підручник для 11 класів закладів загальної середньої освіти

Назва продукції (англ): Ukrainian Literature (standard level): a textbook for 11th grade of general secondary education institutions

Очікувані результати: рукописи: підручника, хрестоматії, метод. рекомендацій

Галузь застосування: освіта

Опис продукції (укр): Концепція підручника «Українська література (рівень стандарту) для 11 класу закладів загальної середньої освіти» (автори – Фасоля А. М., Яценко Т. О., Уліщенко В. В. та ін.) (гриф «Рекомендовано МОН України») ґрунтується на таких засадах: реалізація ідеї суб'єкт-суб'єктного навчання української літератури з метою формування компетентного учня-читача; розгляд літературного твору як мистецького явища, крізь призму художнього напрямку, стильової течії; діалогічність у навчанні української літератури (художній твір – епоха, художній твір – автор, художній твір – інші види мистецтва, учень – художній твір, учень – учень, учень – учитель); підручник як ефективний засіб для самонавчання української літератури, формування читацької компетентності й особистісного розвитку учня. Підручник має виразну культурологічну спрямованість. Кожен тематичний розпочинається коротким оглядом розвитку української літератури певного історичного періоду в контексті тенденцій національної та європейської культур. Тематичні рубрики: «Читацький путівник» – окреслено траєкторію самостійної читацької діяльності школярів, визначено навчальні цілі кожної теми; «Знайомство здалеку й зблизька» – матеріал для формування в уяві учнів образу письменника як цікавої, багатогранної й талановитої особистості; «Художній світ письменника» – формування уявлення про ту історичну епоху, коли було написано художній твір, розкрито історичний, соціальний контексти, у межах яких розвивалася творчість письменника; «Читацькі діалоги» – розтлумачено певні теоретичні аспекти осягнення художнього твору. «Культурно-мистецький контекст» – показано міжмистецьку взаємодію у процесі вивчення твору; «Запитання й завдання» компетентнісно орієнтовані запитання і завдання репродуктивного, частково-пошукового та проблемного характеру; «Ваші читацькі проекти» – творчі завдання на виявлення рівня читацької компетентності учнів; «Читацький самоконтроль» – перевірка результативності навчання української літератури за підручником.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Створення інноваційного навчально-методичного забезпечення шкільного курсу української літератури.

Стадія завершеності НТП: Опублікований підручник (гриф «Рекомендовано МОН України»).

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 06.2019-12.2023

Виробник продукції: ІП НАПН України

Споживачі продукції: учні 11 класів (рівень стандарту), учителі-словесники закладів загальної середньої освіти

Перспективні ринки: заклади середньої освіти української діаспори (недільні школи)

Права інтелектуальної власності: В Україні

Форми та умови передачі продукції: Спільні НДДКР

7. Бібліографічний опис

Українська література (рівень стандарту): підручн. для закладів загальної середньої освіти / Фасоля А. М., Яценко Т. О., Уліщенко В. В. та ін. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 240 с.

VII Волошинські читання «Шкільна мовно-літературна освіта: традиції і новаторство»: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, 17 травня 2019 р., м. Київ / Інститут педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ :

Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 12 вересня 2019 р., м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 122 с.

Бійчук Г. Л. Підручник з української літератури як засіб організації особистісно орієнтованого і компетентнісного навчання. Проблеми сучасного підручника. зб. наук. пр. Київ : Пед. думка, 2019. Вип. 22. С. 21-29.

Мищенко О. В. Розвиток предметної компетентності старшокласників в процесі аналізу художніх сновидінь на уроках української літератури. Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. пр. / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. Вип. 26 (1-2019). Ч.2. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 353-358.

Мищенко О. В. Формування предметної компетентності старшокласників у процесі хронологічного аналізу епічного твору на уроках української літератури в профільній школі. Українська мова і література в школі. 2019. № 1. С. 14-16.

Мищенко О. В. Компетентнісно орієнтований аналіз позасюжетних елементів епічного твору на уроках української літератури в профільній школі. Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи : зб. тез I всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції «Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи», м. Київ, 30 вересня 2019 р. Київ : Пед. думка, 2019. С. 82-84.

Мищенко О. В. Розвиток читацького інтересу учнів у процесі навчання української літератури. Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві : матеріали I всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 12 вересня 2019 р. / Ін-т педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. С. 85-88.

Мищенко О. В. Формування предметної компетентності старшокласників у процесі аналізу заголовкового комплексу художнього твору на уроках української літератури. VII Волошинські читання «Шкільна мовно-літературна освіта: традиції і новаторство»: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 17 травня 2019 р. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. С. 83-89.

Яценко Т. О. Компетентнісно орієнтований підручник української літератури для учнів 11 класу. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. пр. Київ: Пед. думка, 2019. Вип. 23. С. 317-325.

Яценко Т. О. Сучасний підручник української літератури як засіб розвитку загальнокультурної компетентності учнів 11 класу. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. пр. Київ: Пед. думка, 2019. Вип. 22. С. 317-325.

Яценко Т. О. Розвиток читацької компетентності учнів ліцею у контексті нової парадигми шкільної літературної освіти. Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка : зб. наук. пр. Старобільськ, 2019. Вип. 3(326). Педагогічні науки. С. 194-202.

Яценко Т. О. Модернізм як мистецька філософія другої половини XIX- початку XX століття: Матеріал до літературного спецкурсу «Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті». Українська мова і література в школі. 2019. № 6. С. 9-14.

Яценко Т. О. Творча спадщина Пантелеймона Куліша в шкільному курсі української літератури. Велет українського слова (до 200-ліття Пантелеймона Куліша): зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф., 18 жовтня 2019 р., м. Київ / за заг. ред. Дічак Н. пП. Київ: Пед. думка, 2019. С. 93-97.

Яценко Т. О. Шкільний підручник української літератури в умовах нового освітнього простору. Теоретичні та практичні аспекти формування освітнього простору навчального закладу: світовий і вітчизняний вимір : тези доповідей міжнар. наук. конф., 24-25 жовтня 2019 р., м. Львів. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. С. 211-212.

Яценко Т. О. Компетентнісна спрямованість шкільного курсу української літератури. Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи: зб. матеріалів I всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Київ, 30 вересня 2019 р.: наук. електрон. вид. Київ : Пед. думка, 2019. С. 84-91.

Яценко Т. О. Проблема читання в умовах інформаційного суспільства: соціальний і методичний аспекти. Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві: матеріали I всеукр. наук.-практ. конф., 12 вересня 2019 р., м. Київ / за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. С. 5-8.

Яценко Т. О. Компетентнісна спрямованість навчання української літератури в ліцеї. VII Волошинські читання. Шкільна

мовно-літературна освіта: традиції і новаторство : зб. матеріал. всеукр. наук.- прак. конф, 17 травня 2019 р., м. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. С. 133-139.

Яценко Т. О. Культурологічний підхід у системі сучасної шкільної літературної освіти: аспекти реалізації. Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи. Міждисциплінарні перспективи : матеріали ІV міжнар. наук.-практ. конф. Банська Бистриця – Баку – Ужгород – Херсон – Кривий Ріг: Посвіт, 2019. С. 170-173.

Яценко Т. О. Особливості реалізації культурологічного підходу в реаліях Нової української школи. Практична філософія і Нова українська школа : зб. матеріал. всеукр. наук.- прак. конф, 16 травня 2018 р., м. Київ : Інститут педагогіки. С.164-167.

8. Звітна документація

Кількість сторінок в звіті: 35

Мова звіту: Українська

Умови поширення в Україні: Не заборонено

Умови передачі іншим країнам: Не заборонено

Кількість файлів у звіті: 1

9. Заключні відомості

Перелік осіб-виконавців

Бійчук Галина Леонідівна (к. пед. н.)

Міщенко Оксана Вікторівна (к. пед. н.)

Тищенко Валентина Миколаївна

Уліщенко Віолетта Валентинівна (д.пед.н., доц.)

Фасоля Анатолій Миколайович (к. пед. н.)

Яценко Таміла Олексіївна (д. пед. н., с.н.с.)

Керівник організації:

Топузов Олег Михайлович (д. пед. н., професор)

Керівники роботи:

Яценко Таміла Олексіївна

**Керівник відділу реєстрації наукової діяльності
УкрІНТЕІ**

Юрченко Т.А.